

In gesprek met Linda Rutgers over Netbewust Handelen in Oldenzaal

Netcongestie is allang niet meer uitsluitend een technisch vraagstuk. Ook gemeenten merken steeds vaker dat de beperkte capaciteit op het elektriciteitsnet directe gevolgen heeft voor woningbouw, gebiedsontwikkeling, vergunningverlening en de uitvoering van duurzaamheidsbeleid. In Oldenzaal wordt daarom gewerkt volgens het principe Netbewust Handelen: een aanpak die bind samen met de gemeente ontwikkelde om energie niet achteraf op te lossen, maar vanaf het eerste moment integraal mee te nemen in beleid, gebiedsontwikkeling en ruimtelijke keuzes.

We spraken met Linda Rutgers, beleidsadviseur energietransitie bij de gemeente Oldenzaal, over de impact van netcongestie en wat Netbewust Handelen de organisatie tot nu toe heeft gebracht.

Linda, netcongestie klinkt misschien technisch. Wanneer werd duidelijk dat dit ook echt een gemeentelijk vraagstuk is?

Ongeveer drie jaar geleden werd de urgentie voor ons pas echt duidelijk. Netbeheerder Coteq gaf toen aan dat er een 'slot op de deur' kwam voor nieuwe of verzwaarde aansluitingen. Dat betekende dat bedrijven en projecten niet zomaar een nieuwe aansluiting of extra capaciteit konden krijgen. Voor ondernemers was de impact al eerder voelbaar. Zij mochten niet meer energie afnemen dan hun gecontracteerde vermogen. Als ze dat wel deden, konden ze waarschuwingen of boetes krijgen. De gemeente heeft daarom in 2024, samen met Coteq, gekeken naar maatwerkoplossingen. Denk bijvoorbeeld aan het hergebruiken van vrijgekomen aansluitingen.

En wanneer kwam dat besef breder binnen de gemeente?

Bij inwoners en ook binnen de gemeentelijke organisatie landde die urgentie iets later. Maar inmiddels is duidelijk dat netcongestie grote gevolgen heeft voor allerlei gemeentelijke opgaven. Woningbouw en de warmtetransitie zijn daar belangrijke voorbeelden van.

Wat betekent dat concreet voor woningbouw en gebiedsontwikkeling?

De situatie rond woningbouw is kritisch geworden. Een belangrijk moment is de deadline van 1 juli 2026 voor het aanvragen van transportcapaciteit. De gemeente heeft, door

goede afstemming met initiatiefnemers, alle lopende aanvragen tijdig kunnen afhandelen om tijdig capaciteit en prioriteit aan te kunnen vragen. Maar hiervoor was wel inzicht in de actuele situatie op het elektriciteitsnet nodig. De inzichten die wij hebben gekregen uit de samenwerking met bind hebben ons erg geholpen om zorgvuldig in te kunnen spelen op de ontstane situatie.

De nieuwe deadline laat goed zien dat energievoorziening niet langer een technisch detail is dat je later in een project oplost. Het is een bepalende voorwaarde geworden voor ruimtelijke ontwikkeling.

Dus je moet daar veel eerder in het proces rekening mee houden?

Ja. Als je pas aan het einde van een traject kijkt of er voldoende netcapaciteit is, ben je te laat. Juist daarom is het zo belangrijk om energie al aan het begin van projecten, eigenlijk al bij de initiatiefase mee te nemen. En niet op zichzelfstaand, maar juist in relatie tot de andere ontwikkelingen en opgaven die er spelen.

Jij zit als beleidsadviseur energietransitie midden in die ontwikkeling. Wat is jouw rol binnen de gemeente Oldenzaal?

Mijn rol is om landelijk beleid rondom de energietransitie te vertalen naar lokaal beleid voor de gemeente Oldenzaal. Dat beleid is vastgelegd in het Klimaatkoordprogramma Oldenzaal 2025-2030. Daarin staan de ambities van de gemeente richting 2030 beschreven. Binnen de gemeente werken we met drie be-

leidsadviseurs op bepaalde thema's. Ik houd me bezig met energietransitie, een collega met circulaire economie en een derde collega met water en klimaatadaptatie. Hoewel we allemaal onze eigen specialisatie hebben, stemmen we wekelijks met elkaar af. Dat is belangrijk, omdat veel vraagstukken elkaar raken. De beschikbare ruimte kun je maar één keer gebruiken, dus je moet integraal kijken naar wat er in een wijk, buurt of projectgebied gebeurt. Alleen door integraal met elkaar keuzes te maken, kan de meest optimale situatie worden gecreëerd en kunnen zoveel mogelijk opgaven doorgang vinden.

Netcongestie vraagt dus niet alleen om technische oplossingen, maar ook om anders samenwerken. Waar begon voor jullie de behoefte aan Netbewust Handelen?

Eigenlijk begon het met de constatering dat er al veel informatie beschikbaar was, maar dat die niet altijd op één plek samenkwam. Beleidsstukken waren soms lastig vindbaar en veel kennis zat bij individuele collega's. Terwijl je bij netcongestie juist overzicht nodig hebt. Wat speelt er in een wijk? Welke projecten lopen er? Welke beleidskeuzes zijn al gemaakt? En waar raakt energie aan andere opgaven, zoals woningbouw, openbare ruimte of vergunningverlening? En andersom, waar

raken andere opgaven ons energiesysteem? Daarom zijn we samen met bind gestart met de aanpak: Netbewust Handelen. Die aanpak helpt ons om bewustwording te creëren, informatie te bundelen en energie eerder mee te nemen in beleid, projecten en besluitvorming.

"Wacht niet tot energie een probleem wordt in de uitvoering. Neem netcapaciteit vanaf het begin mee in beleid, projecten en gebiedsontwikkeling."

Netbewust Handelen helpt om dat concreet te maken. Het zorgt voor bewustwording, geeft inzicht en stimuleert integraal werken. Daarmee wordt energie niet iets wat je achteraf probeert op te lossen, maar een vast onderdeel van de keuzes die je als gemeente maakt."

Interview met Linda Rutgers, afgenomen door Willem Wijnen

Netbewust handelen sessie bij de gemeente Oldenzaal

Hoe is die versnipperde informatie bij elkaar gebracht?

Samen met bind hebben we eerst veel informatie verzameld en geordend. Per wijk is gekeken welk beleid er lag en collega's konden dat aanvullen. Daarbij is gekeken welke beleidsopgaven of toekomstige ontwikkelingen impact hebben op ons energiesysteem en in welke mate. Dat was een belangrijk moment, omdat zichtbaar werd hoeveel informatie er eigenlijk al was, maar ook waar die versnipperd of verouderd was.

Sommige beleidsstukken bleken lastig vindbaar. Andere informatie zat vooral in de hoofden van collega's. Door dat samen op tafel te leggen, ontstonden meteen scherpere gesprekken. Niet alleen over netcapaciteit, maar ook over de vraag hoe beleid, projecten en ruimtelijke keuzes elkaar beïnvloeden. Daarmee werd Netbewust Handelen vooral een manier om gezamenlijk inzicht te creëren.

En wat gebeurde er toen dat gezamenlijke inzicht ontstond?

Het belangrijkste is dat het onderwerp energie nu veel eerder op tafel ligt. Voorheen kon het gebeuren dat energie pas later in een project aan bod kwam. Nu is het bij nieuwe ontwikkelingen of beleidsvraagstukken vaak één van de eerste vragen: kunnen we de energievoorziening eigenlijk wel garanderen?

De betrokkenheid vanuit je collega's is dus enorm vergroot?

Ja, en daar ben ik enorm blij mee. Want alleen op deze manier kunnen we samen de juiste stappen zetten. Bijvoorbeeld bij kaveluitgifte is dat inmiddels echt het eerste 'check' en wordt de vraag gesteld "Hoe zit het met energie?". Ook collega's van woningbouw, ruimtelijke ontwikkeling en vergunningverlening weten ons beter te vinden.

Dat is precies de beweging die we met Netbewust Handelen wilden maken: van losse informatie naar bewustwording, en van bewustwording naar integraal werken. Dat maakt mijn werk ook zoveel leuker en er is veel meer begrip naar elkaar.

Kun je daar een concreet voorbeeld van geven?

Een goed voorbeeld is woningbouw. Daar zie je heel duidelijk dat energievoorziening direct invloed heeft op de planning en haalbaarheid van projecten. Lange wachttijden, bijvoorbeeld vijftig weken voor een nieuwe of extra aansluiting, kunnen grote gevolgen hebben.

Wat kun je doen als je dat eerder weet?

Door energie eerder mee te nemen, kun je bewuster sturen. Door de behoeften rondom energie inzichtelijk te maken, af te wegen ten opzichte van andere opgaven, kun je betere

keuzes maken. Je kunt projecten anders faseren, vraag en aanbod beter op elkaar afstemmen, beleidsopgaves elkaar laten versterken rondom energie in plaats van elkaar beconcurreren.

Als je daar pas laat achter komt, wordt het veel ingewikkelder. Dan loop je het risico dat plannen vertragen of dat je opnieuw moet kijken naar de haalbaarheid.

Om die vragen beter te kunnen beantwoorden, hebben we binnen Netbewust Handelen ook een dashboard ontwikkeld. Welke rol speelt dat in de aanpak?

Er is door bind een dashboard ontwikkeld om data en inzichten rondom netbewust handelen inzichtelijk te maken. Het dashboard laat zien welke opgaven, projecten en energiebehoeften er in een gebied spelen en maakt zichtbaar of ontwikkelingen elkaar versterken of juist voor extra druk op het energiesysteem zorgen.

Hierdoor kunnen collega's vroegtijdig integraal afwegingen maken, bijvoorbeeld door vraag en aanbod slim te combineren, werkzaamheden te koppelen of prioriteiten te bepalen. Wanneer knelpunten ontstaan, helpt het dashboard om tijdig met elkaar in gesprek te gaan en projecten waar nodig aan te passen, zodat zoveel mogelijk ontwikkelingen doorgang kunnen vinden.

Daarmee ondersteunt het dashboard bewustere keuzes vooraf, in plaats van achteraf te constateren dat kansen of capaciteit tekort zijn gekomen.

Waren jullie al gewend om op deze manier met een dashboard te werken?

Nee, niet op deze manier. We merken ook dat we tegen een aantal dingen aanlopen. Enerzijds zijn er ICT-uitdagingen en anderzijds vraagt het gebruik van het dashboard bij collega's ook aandacht.

Tijdens het gebruik ontdekten we samen met bind dat extra informatie vanuit de netbeheerder een belangrijke toevoeging zou zijn. Daarover zijn we nu in gesprek met de netbeheerder. Vooral real-time inzicht in beschikbare netcapaciteit zou veel waarde toevoegen.

Netbewust Handelen stopt dus niet bij het opleveren van één product?

Nee, juist niet. Het is geen eenmalige actie. Het dashboard is bedoeld als dynamisch hulpmiddel en Netbewust Handelen als een manier van werken die zich verder ontwikkelt. Bind heeft de opdracht om jaarlijks een updatesessie te organiseren. Daarin bespreken we de voortgang, nieuwe inzichten en eventuele bijsturing. De volgende bijeenkomst staat gepland rond november 2026. Het doel is dat de aanpak blijft meegroeien met de praktijk. Netbewust handelen is dus niet alleen een project met een eindproduct,

maar iets wat we steeds verder willen borgen in de organisatie.

Als je kijkt naar wat Netbewust Handelen tot nu toe heeft opgeleverd, wat springt er dan voor jou uit?

Voor mij zitten de belangrijkste opbrengsten in drie dingen: bewustwording, inzicht en integraal werken.

Ten eerste is de bewustwording sterk gegroeid. Collega's zien beter dat netcongestie invloed heeft op hun eigen werk en projecten. Ten tweede hebben we meer inzicht gekregen. Door beleid, data en gebiedsinformatie bij elkaar te brengen, kun je veel beter zien waar knelpunten en kansen zitten.

Ten derde helpt het om energie op tijd mee te nemen in alle beleidsvelden. Niet als sluitpost, maar als randvoorwaarde aan de voorkant. Dat is vooral belangrijk bij ruimtelijke ontwikkelingen en woningbouw.

"Juist door elkaars sterke punten te benutten, ontstond een prettige en effectieve samenwerking. Het succes kwam van twee kanten: bind bracht structuur, inhoud en technische ondersteuning, terwijl de gemeente de lokale kennis en praktijkervaring inbracht."

Fragment uit het gesprek tussen Linda Rutgers en Willem Wijnem

Hoe hebben jullie de samenwerking met bind ervaren?

De samenwerking met bind hebben we als zeer positief ervaren. Vooral de korte communicatielijnen, duidelijke rolverdeling en pragmatische aanpak worden gewaardeerd.

De rolverdeling was helder: Willem richtte zich op het proces, Vera op de beleidsmatige inhoud en Ardo op de techniek en aanpak. Die combinatie werkte goed. Er was sprake van een proactieve houding en er werd niet vastgehouden aan een strikte opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie.

Juist door elkaars sterke punten te benutten, ontstond een prettige en effectieve samenwerking. Het succes kwam van twee kanten: bind bracht structuur, inhoud en technische ondersteuning, terwijl de gemeente de lokale kennis en praktijkervaring inbracht.

Wat was voor jou persoonlijk een belangrijk inzicht uit het traject?

Een belangrijk inzicht is dat het traject niet alleen concrete producten heeft opgeleverd, maar vooral ook bewustwording. Er zijn duidelijke speerpunten benoemd en het gesprek heeft geholpen om scherper te zien wat nodig is binnen de organisatie.

Het traject heeft laten zien wat helpt: beleid bij elkaar brengen, collega's actief betrekken, energie vroegtijdig meenemen en duidelijk

maken dat netcapaciteit een randvoorwaarde is voor vrijwel alle ruimtelijke ontwikkelingen.

Netbewust Handelen heeft daarmee geholpen om van versnipperde informatie naar gezamenlijk inzicht te gaan. En van losse gesprekken naar een meer integrale manier van werken.

Tot slot: wat is de belangrijkste les voor andere gemeenten?

Wacht niet tot energie een probleem wordt in de uitvoering. Neem netcapaciteit vanaf het begin mee in beleid, projecten en gebiedsontwikkeling.

Netbewust Handelen helpt om dat concreet te maken. Het zorgt voor bewustwording, geeft inzicht en stimuleert integraal werken. Daarmee wordt energie niet iets wat je achteraf probeert op te lossen, maar een vast onderdeel van de keuzes die je als gemeente maakt.

"Het doel is dat de aanpak blijft meegroeien met de praktijk. Netbewust handelen is dus niet alleen een project met een eindproduct, maar iets wat we steeds verder willen borgen in de organisatie."